

Íslenska leiðin

Nú verður sagt, at Føroyar skulu gerast eitt fullvalda ríkið eins og Ísland gjørdist í 1918. Men hvat var tað veruliga íslendingar gjørdur í 1918?

Tá høvdu teir gjørt donnum greitt, at teir vildu gerast eitt fullvalda ríki. Danir høvdu gingið hesum ynski á móti og sagt, at teir vildu senda eina nevnd til Íslands at samráðast um eina semju. Henda nevndin kom til Reykjavíkar tann 29. júní 1918, og 17. juli var semja millum partarnar um tað donsku-íslensku sambandslógina, sum kom í gildi tann 1. desember 1918.

Nú hevur Føroya landsstýri boðað donsku stjórnini frá, at Føroyar hava sama ynski um fullveldi, sum Ísland hevði tá í 1918. Danska stjórnin hevur sagt, at hon er fús til at ganga hesum ynski á móti, og at føroyingar eiga at spæla út fyrst.

Landsstýri okkara hevur sagt, at tað vil nýta somu mannagongd, sum íslendingar nýttu. Tí kann tað vera á-

hugavert at líta at tí semju, sum danir og íslendingar komu fram til í 1918 og spyrja, hvussu ein samsvarandi loysn fyr okkum hevði sæð út.

Her havi eg tí seið upp, hvussu tann lóg, sum tá varð gjørd fyri Ísland, hevði sæð út, um hon so langt út í æsir sum komast kundi varð nýtt í okkara føri. Hon er millum tveir partar, sum hava hvørt sitt mál. Tí var og er hon skrivað á báðum málunum. Síðani tá er nýggi stýrisskipanarlóg komin í Danmark, sum ásetir, at ríkisdagurin eitur fólkating og at nýggi lóg er gjørd um kongsarvarðið. Tí mugu vit nú broyta hesi orð. Somuleiðis er munur á teimum upphæddum, sum Danmark í 1918 læt Íslandi, og teimum, sum Danmark nú letur Føroyum, og tí verða upphæddimar í tí grunni, sum setast skal á stovn í hesum føri, eisini øðrvísi. Undir hesum fortreytum kemur lógin í okkara føri at

ljóða soleiðis. (Tey orð, sum eru broytt í tí donsku orðingini, eru skrivað við feittum bókstavum):

sí niðanfyri

Við at lesa hesa lóg igjøgnum við umhugsni sæst beinan vegin, at her eru nógvar reglur, sum kunnu náast í dagsins stóðu, meðan aðrar ikki kunnu náast.

Fullveldi: Tað sum minst ivi er um, eru ásetingar um at Danmark víðurkenndu Føroyar sum eitt fullvalda ríki og boðar útlendskum ríkjum frá hesum. Hetta er longu greitt at Danmark vil gera.

Grunnurin: Ein onnur áseting, sum lítið stríð kemur at standast av, er tann um kapitaliseringina av teimum árligu statsjáttanum. Her er lógin ógvuliga løtt at fylgja, tí her verður í 13. grein sagt, at tær árligu veitingarnar detta burtur, og í 14. grein, at settur verður á stovn ein grunnur, sum er so stórur, at renturnar av honum svára til tær veitingar, sum higartil hava verið látnar.

Danskir fiskimenn í Føroyum?: Vanarnir koma tá ið

lítið verður at teimum ásetingum í lógin, sum siga nágreinliga hvussu samstarvið millum Føroyar og Danmark skal vera í framtíðini. Hvat t.d. við tí reglu, sum sigur, at danskir ríkisborgarar hava sama rætt sum føroyingar at fiska á sjóki okkara? Orsøkin til at henda regla kom í tað íslensku lógina var tann, at danir vildu tryggja føroyingum rætt til at fiska undir Íslandi, so at føroyingar fóru at vilja vera saman við Danmark eisini í framtíðini. Men skulu vit sleppa donskum fiskimonnum leysum á okkara 275000 kradratílmotra stóra sjóki afturfyrir at sleppa at fiska á teirra nógv minni øki?

Hetta er ein áseting, sum má umhugsast gjølla, og tær eru fleiri. Serliga er tað ringt at siga nakað um figgarlig víðurskipti í framtíðini, tí tey skifta so ómetaliga skjótt, at tað als ikki ber til at gera ásetanir um tær í eina lóg sum skal vara so leingi sum henda. Veikt danskt gjaldoyra?: Tak t.d. tað sum verður sagt um gjaldoyra í hesi lóg. Her verður sagt, at bæði londini skulu vera limir í norður-

lendsku myntsamgonguni, sum var frá 1873. Í tí sáttmálanum var ásett, at ein króna skuldi svara til 0,403 gramm av gulli. Men longu í 1914 hevði Danmark slept bindingini til gullið, og var krónan til lækkað nógv í virði. Norðurlenska myntsamgongan kom ongantíð afturfyrir, og tær norðurlensku krónurnar hava slongst sum tonglar í brimi síðani. Í mun til gullvirðið eru tær allar lækkaðar. Fyri 0,403 gramm av gulli kunnu vit nú fáa einar 26 danskar krónur. Danska krónan hevur sostatt mist 96% av sínum virði síðan 1914. Enn verri hevur gingist í grannalandi Danmarks, Tsklandi. Tvær ferðir í hesi øðini hava pengarnir heilt mist sít virði í tí landinum. Nú umhugsadani at fara upp í eina myntsamgongu við henda land. So verður stóðan heilt broytt, og hví skulu vit seta nakað í hesa lóg um slík víðurskipti, sum skifta sum veður og vindur? Hetta hoyrir heldur heima í eina semju av tí slag-

num, sum viðgjórdar verða í 12. grein í hesi lóg.

Felags tjóðhøvdingi?

Soleiðis ber til at kanna henda sáttmála og finna fram til tær ásetanir, sum kunnu náast í dag. Í hvønn mun hesar skulu takast við, er ein samráðingarspurningur millum donsku og føroysku stjórnina. Eins og báðir partar skulu halda, at tað er eitt gott hugskot at skip okkara fiska inni hjá hvørjum øðrum, so skulu báðir partar vera samdir um, at tað er eitt gott hugskot, at danir lata okkum hava teirra kong (drotning), at standa fyri ríkinum. Vilja danir ikki hetta, so ber tað ikki til, og so noyðast vit at finna eina aðra loysn fyrir, hvør ið skal vera tjóðhøvdingi okkara.

Men alt hetta ber til at samráðast um, og er viljin til at fáa eina loysn til staðar, so er einki at ivast í, at vit, sum her skotið upp, kunnu fáa fullveldi okkara á 133-ára degi Jóannesar bónda.

Zakarias Wang

Dansk-færøsk Torbundslov	Donsk-føroysk sambandslóg	statsydelser til kongen og kongehuset.	riksfæ til konges og kongesættar.	ikke er ansat, bliver der efter den færøske regerings ønske og efter samråd med denne at ansætte en sådan, imod at Færøerne godtgør de derved forårsagede udgifter. Under samme forudsætninger bliver der ved bestående gesandtskaber eller konsulater at ansætte attachéer, som er kyndige i færøske forhold. Hvis den færøske regering skulle ønske på egen bekostning at udsende delegerede til at føre forhandling om særlige færøske forhold, kan dette ske efter nærmere aftale med udenrigsministeren.	konsul, og skal hann tá verða settur eftir ynski føroysku stjórnarinnar og í samráði við hana, við teirri treyt at Føroyar greiða kostnaðin. Undir somu fortreytum skulu sendimenn við kunnleika til føroysk víðurskipti setast við sendistovur og konsulat, sum nú eru. Um føroyska stjórnin ger av fyri sín kostnað at senda sendimenn úr landinum til tess at samráðast um serstøk føroysk víðurskipti, kann hetta verða í samráði við uttanríkisráðharran.
I § 1	I § 1	II § 6	II § 6	De mellem Danmark og andre lande allerede indgåede og bekendtgjorte overenskomster, for så vidt de angår Færøerne, også gældende for disse. De af Danmark efter nærværende forbundslovs stadfæstelse indgåede mellemstatlige overenskomster er ikke forpligtende for Færøerne uden vedkommende færøske myndigheders samtykke.	Teir sáttmálar, sum longu eru gjørdir millum Danmark og onnur ríki og kunnigjördir, og sum viðvíkja Føroyum, eru eisini galdandi hjá Teir millumríkjasáttmálar, sum Danmark ger eftir at henda sambandslóg er staðfest, eru ikki bindandi fyri Føroyar, uttan so at rættir føroyskir myndugleikar taka undir við tí.
§ 2	§ 2	Adgang til fiskeri på hvert af de to staters søområder er i lige grad fri, såvel for danske som for færøske statsborgere, uden hensyn til bopæl.	Bæði danskir og føroyskir ríkisborgarar hava, ið hvar teir eru búsettir, sama frælsi til fiskivinnu á sjókinum hjá báðum ríkjunum.		
§ 3	§ 3	Danske skibe har på Færøerne samme rettigheder som færøske skibe, og omvendt.	Donsk skip njóta í Føroyum somu rættindi sum føroysk skip, og øvugt.		
§ 4	§ 4	Danske og færøske væres og frembringelser skal gensidig i ingen henseende kunne behandles ugunstigere end noget andet lands.	Danskar og føroyskar vørur og framleiðslur skulu sínámillum á ógán hátt kunna fáa verri treytir enn tær hjá nørkum øðrum landi.		
§ 5	§ 5	Danmark varetager på Færøernes vegne disse udenrigsanliggender.	Danmark røkir uttanríkisráð Føroya í umboði teirra.	§ 7	§ 7
§ 6	§ 6	I udenrigsministeriet ansættes der efter den færøske regerings ønske og efter samråd med denne en med færøske forhold kendt kommitteret til behandling af færøske sager.	I uttaríkismálaráðnum verður eftir ynski føroysku stjórnarinnar og í samráði við hana at seta trúnaðarmann, sum hevur kunnleika til føroysk víðurskipti, til tess at starvast við føroysk mál.	§ 8	§ 8
§ 7	§ 7	På steder, hvor gesandt eller udsendt konsul	Nú er onkustaðni eingin sendimaður ella útsendur	§ 9	§ 9
§ 8	§ 8	Hver af staterne for sig træffer bestemmelse om		§ 10	§ 10
§ 9	§ 9	Hvør ríki sær setur á fyriskipan um greiðslu av		§ 11	§ 11
§ 10	§ 10			§ 12	§ 12
§ 11	§ 11			§ 13	§ 13
§ 12	§ 12			§ 14	§ 14
§ 13	§ 13			§ 15	§ 15
§ 14	§ 14			§ 16	§ 16
§ 15	§ 15			§ 17	§ 17
§ 16	§ 16			§ 18	§ 18
§ 17	§ 17			§ 19	§ 19
§ 18	§ 18			§ 20	§ 20
§ 19	§ 19			§ 21	§ 21
§ 20	§ 20			§ 22	§ 22
§ 21	§ 21			§ 23	§ 23
§ 22	§ 22			§ 24	§ 24
§ 23	§ 23			§ 25	§ 25
§ 24	§ 24			§ 26	§ 26
§ 25	§ 25			§ 27	§ 27
§ 26	§ 26			§ 28	§ 28
§ 27	§ 27			§ 29	§ 29
§ 28	§ 28			§ 30	§ 30
§ 29	§ 29			§ 31	§ 31
§ 30	§ 30			§ 32	§ 32
§ 31	§ 31			§ 33	§ 33
§ 32	§ 32			§ 34	§ 34
§ 33	§ 33			§ 35	§ 35
§ 34	§ 34			§ 36	§ 36
§ 35	§ 35			§ 37	§ 37
§ 36	§ 36			§ 38	§ 38
§ 37	§ 37			§ 39	§ 39
§ 38	§ 38			§ 40	§ 40
§ 39	§ 39			§ 41	§ 41
§ 40	§ 40			§ 42	§ 42
§ 41	§ 41			§ 43	§ 43
§ 42	§ 42			§ 44	§ 44
§ 43	§ 43			§ 45	§ 45
§ 44	§ 44			§ 46	§ 46
§ 45	§ 45			§ 47	§ 47
§ 46	§ 46			§ 48	§ 48
§ 47	§ 47			§ 49	§ 49
§ 48	§ 48			§ 50	§ 50
§ 49	§ 49			§ 51	§ 51
§ 50	§ 50			§ 52	§ 52
§ 51	§ 51			§ 53	§ 53
§ 52	§ 52			§ 54	§ 54
§ 53	§ 53			§ 55	§ 55
§ 54	§ 54			§ 56	§ 56
§ 55	§ 55			§ 57	§ 57
§ 56	§ 56			§ 58	§ 58
§ 57	§ 57			§ 59	§ 59
§ 58	§ 58			§ 60	§ 60
§ 59	§ 59			§ 61	§ 61
§ 60	§ 60			§ 62	§ 62
§ 61	§ 61			§ 63	§ 63
§ 62	§ 62			§ 64	§ 64
§ 63	§ 63			§ 65	§ 65
§ 64	§ 64			§ 66	§ 66
§ 65	§ 65			§ 67	§ 67
§ 66	§ 66			§ 68	§ 68
§ 67	§ 67			§ 69	§ 69
§ 68	§ 68			§ 70	§ 70
§ 69	§ 69			§ 71	§ 71
§ 70	§ 70			§ 72	§ 72
§ 71	§ 71			§ 73	§ 73
§ 72	§ 72			§ 74	§ 74
§ 73	§ 73			§ 75	§ 75
§ 74	§ 74			§ 76	§ 76
§ 75	§ 75			§ 77	§ 77
§ 76	§ 76			§ 78	§ 78
§ 77	§ 77			§ 79	§ 79
§ 78	§ 78			§ 80	§ 80
§ 79	§ 79			§ 81	§ 81
§ 80	§ 80			§ 82	§ 82
§ 81	§ 81			§ 83	§ 83
§ 82	§ 82			§ 84	§ 84
§ 83	§ 83			§ 85	§ 85
§ 84	§ 84			§ 86	§ 86
§ 85	§ 85			§ 87	§ 87
§ 86	§ 86			§ 88	§ 88
§ 87	§ 87			§ 89	§ 89
§ 88	§ 88			§ 90	§ 90
§ 89	§ 89			§ 91	§ 91
§ 90	§ 90			§ 92	§ 92
§ 91	§ 91			§ 93	§ 93
§ 92	§ 92			§ 94	§ 94
§ 93	§ 93			§ 95	§ 95
§ 94	§ 94			§ 96	§ 96
§ 95	§ 95			§ 97	§ 97
§ 96	§ 96			§ 98	§ 98
§ 97	§ 97			§ 99	§ 99
§ 98	§ 98			§ 100	§ 100